

IDÉBUREN SEKTOR I SKÅNE

Kartläggning 2015

NÄTVERKET

Idéburen sektor Skåne

Skånes idéburna sektor i siffror

NÄTVERKET - Idéburen sektor Skåne (NÄTVERKET) gjorde 2006 en kartläggning av idéburen sektor i Skåne för att illustrera den kraft som finns i sektorn, och visa på dess relevans i samhället. Kartläggningen har fungerat som ett samtalsmaterial och en utgångspunkt i samverkansfrågor under snart ett decennium. Nu, tio år senare, följer NÄTVERKET upp kartläggningen och ger en aktuell lägesbild för idéburen sektor i Skåne. I denna rapport ges en översikt till vad kartläggningen visar och en reflektion över utvecklingen de senaste tio åren. Rapporten är tänkt att utgöra ett stöd för idéburen sektor, och ett kunskapsunderlag som kan användas bland annat vid sektorsintern och sektorsövergripande samverkan.

Om kartläggningen

Kartläggningen rör den idéburna sektorn i Skåne, utifrån statistik gällande år 2015, hämtad från Statistiska centralbyrån. Kartläggningen är en uppföljning av en större kartläggning som gjordes av NÄTVERKET år 2006. Slutsatser kring utvecklingen av sektorn ska dras med försiktighet då avgränsningarna i statistiken inte är identisk med den tidigare kartläggningen, och vissa yttre parametrar, som krav på registrering av organisationer, har ändrats.

Statistiken rör antal idéburna organisationer utifrån olika kommuner och kommuntyper, olika verksamhetsområden för organisationer samt organisationernas omsättning och antal anställda. Den statistik materialet bygger på utgår från juridiska former, ekonomisk information från Skatteverket samt de definitioner av kommuntyper och verksamhetsområden som Statistiska centralbyrån använder.

I sitt arbete utgår NÄTVERKET från följande definition av idéburen sektor:

"Den idéburna sektorn omfattar organiserade verksamheter som bygger på demokratiska värderingar samt gynnar samhälls- eller medlemsintresset. Verksamheterna är organisatoriskt fristående från den offentliga sektorn och bedrivs i icke vinstutdelande föreningar, kooperativ, samfund, stiftelser eller liknande sammanslutningar."

Materialet är framtaget utifrån de förutsättningar som listas i definitionens andra mening, alltså att organisationerna inte är en del av offentlig sektor och att de har en juridisk form med fokus på medlems- eller samhällsnytta och som återinvesterar eventuell vinst i verksamheten. Organisationerna är däremot inte granskade utifrån sin individuella utformning i värdegrund och stadgeskrivningar.

Det finns ett värde i att prata om idéburen sektor just som en egen sektor för att kunna diskutera förutsättningar för, och mervärdet av, icke-vinstuttagande organisationer som ligger utanför både marknaden och det offentliga. Definitionen är dock bred, och när statistiken granskas närmare blir det tydligt att definitionen i praktiken rymmer verksamheter av mycket olika karaktär. Från det stora flertalet som utgörs av mindre föreningar som drivs i huvudsak på ideell basis, till ett litet fåtal mycket stora organisationer, där några är ekonomiska föreningar som ligger nära marknaden och omsätter stora belopp. Förutsättningarna för dessa organisationer är naturligtvis väsentligen olika och det är värt att ha i åtanke när materialet tolkas. Det kan dock finnas ett värde i sig i att lyfta fram möjligheterna att driva många olika typer av verksamheter utanför de ramar som det offentliga eller marknaden bjuder.

Omfattning och geografi

Den idéburna sektorn i Skåne växer. År 2015 fanns närmare 26 800 idéburna organisationer, en ökning på över 6000 organisationer, runt 30%, sedan den tidigare kartläggningen från 2006 då det fanns 20 686 idéburna organisationer i Skåne. Under samma tid har befolkningen i Skåne ökat med drygt 11%.

Utveckling 2005-2015	2005	2015
Befolkningsmängd	1 169 464	1 303 627
Idéburna organisationer	20 686	26 800

Drygt 40 % av organisationerna återfinns i Malmö och i pendlingskommunerna runt Malmö, exempelvis Burlöv, Kävlinge och Trelleborg. För ytterligare 40 % står övriga större städer i Skåne och pendlingskommunerna runt dem. Den resterande femtedelen av organisationerna finns i mindre städer och på landsbygden. Hur många organisationer som finns i en kommun går till stor del hand i hand med hur många invånare kommunen har. Det är dock tydligt att de större städerna har fler organisationer i förhållande till sin befolkningsmängd än vad omkringliggande pendlingskommuner har. Troligen väljer många att engagera sig i en organisation i den stad de pendlar till för sitt arbete, snarare än i hemkommunen. Många organisationer väljer också att lägga sitt distrikts- eller regionkontor i en centralort, vilket kan dra upp andelen organisationer som återfinns i större städer. Lite annorlunda ser det ut i mindre städer med omkringliggande kommuner, där finns fler organisationer i förhållande till folkmängd än genomsnittet för hela Skåne. Detsamma gäller för Skånes enda landsbygdskommun, Båstad. Indelningen av kommuner i olika typer, storstad, pendlingskommun, landsbygdskommun etc., följer Sveriges Kommuner och Landstings kategorisering.

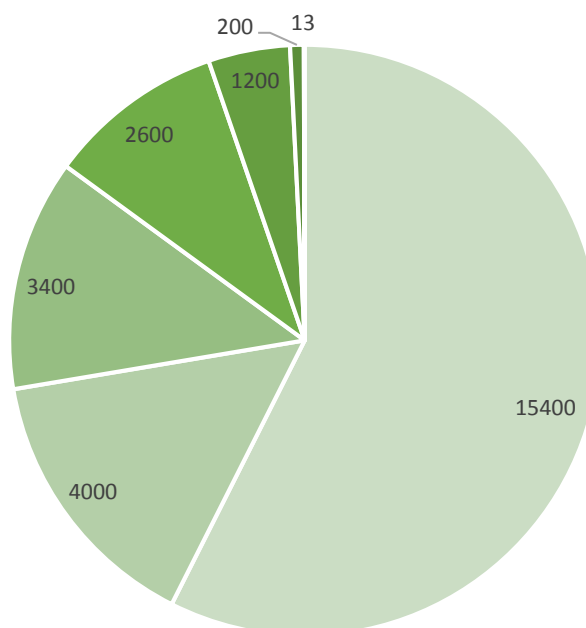
Juridisk form

Den stora majoriteten, närmare 60%, av de idéburna organisationerna i Skåne är ideella föreningar, som utgör mer än hälften av organisationerna. När den idéburna sektorn i Skåne kartlades 2006 fanns det 14 100 ideella föreningar i Skåne, vilket kan jämföras med 15 432 idag. En viss del av ökningen kan bero på ändrade krav på registrering av organisationer, eller andra tekniska förändringar. Det finns dock all anledning att tro att de ideella föreningarna även bortsett från detta har ökat i antal. Statistiken som kartläggningen bygger på rör hela den idéburna sektorn, med alla dess organisationsformer. Ideella föreningar är en av dessa kategorier, men är ofta det som avses när idéburen sektor diskuteras av allmänheten, och är därför kanske den kategori som är mest central för att kunna förstå och diskutera den idéburna sektorn i Skåne. Inom de ideella föreningarna ryms dock alltifrån stora humanitära organisationer till det lokala idrottslaget. För att kunna fördjupa sig i förutsättningar för ideella föreningar, lokala variationer och förändringar över tid skulle kategorin behöva brytas ner ytterligare.

Utöver de ideella föreningarna är bostadsrättsföreningar samt stiftelser och fonder de vanligaste organisationsformerna i idéburen sektor i Skåne. I Skåne finns också mer än tio SVB-aktiebolag som räknas till idéburen sektor då de har särskild vinstuttagsbegränsning. Det här är en kategori av organisationer som inte återfanns i den kartläggning som gjordes 2006, och kan därför antas vara en organisationsform som fått fäste de senaste åren. En organisationsform som minskat märkbart är de registrerade trossamfund som var 376 stycken och utgjorde 1,8% av de idéburna organisationer i Skåne 2006 och som idag nästan halverats i antal till 199 stycken och utgör endast 0,7 % av organisationerna. En stor del av den minskningen beror på sammanslagningar av olika församlingar inom Lunds stift. Siffrorna kring registrerade trossamfund gäller endast just organisationer som är registrerade som trossamfund, det finns ytterligare organisationer som bedriver religiös verksamhet, men som inte är registrerade som trossamfund.

Totalt 26 800 idéburna organisationer i Skåne

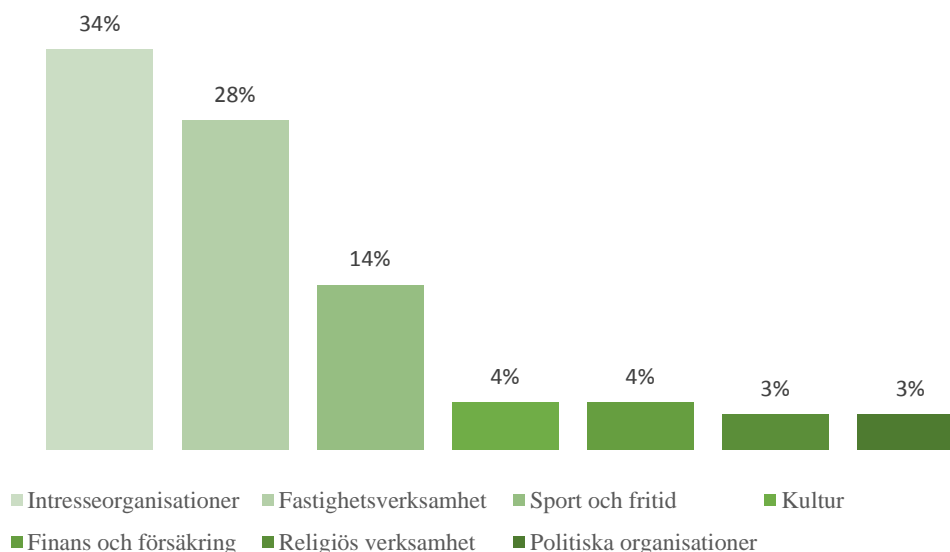
- Ideella föreningar
- Bostadsrättsföreningar
- Stiftelser och fonder
- Samfälligheter
- Ekonomiska föreningar
- Registrerade trossamfund
- SVB-aktiebolag

Verksamhetsområden

När organisationernas verksamhetsområden undersöks är den största kategorin intresseorganisationer, följt av organisationer som sysslar med fastighetsverksamhet. Organisationer som har fastighetsverksamhet som står för mer än en fjärdedel av alla idéburna organisationer i Skåne, där ingår till exempel bostadsrättsföreningar som utgör närmre 15 % av de idéburna organisationerna i Skåne. Verksamhet i intresseorganisationer och sport- och fritidsverksamhet är ett annat stort område, där sport-, fritid- och nöjesverksamhet också står för nästan 15 % av alla organisationer. I en jämförelse mellan kommuner så är det tydligt att organisationer med konstnärlig och kulturell verksamhet, vilket också inkluderar idéburna organisationer som exempelvis driver museum, är något vanligare i Malmö med omkringliggande pendlingskommuner än de är i övriga Skåne. I storstaden med omnejd finns det också en överrepresentation av intresseorganisationer och av bostadsrättsföreningar. I mindre städer och deras omkringliggande kommuner är det istället något vanligare med organisationer som bedriver sport- och fritidsverksamhet än det är i andra delar av Skåne. Där är också en betydligt större andel av organisationerna religiösa samfund och en något större del politiska organisationer än i de större städerna.

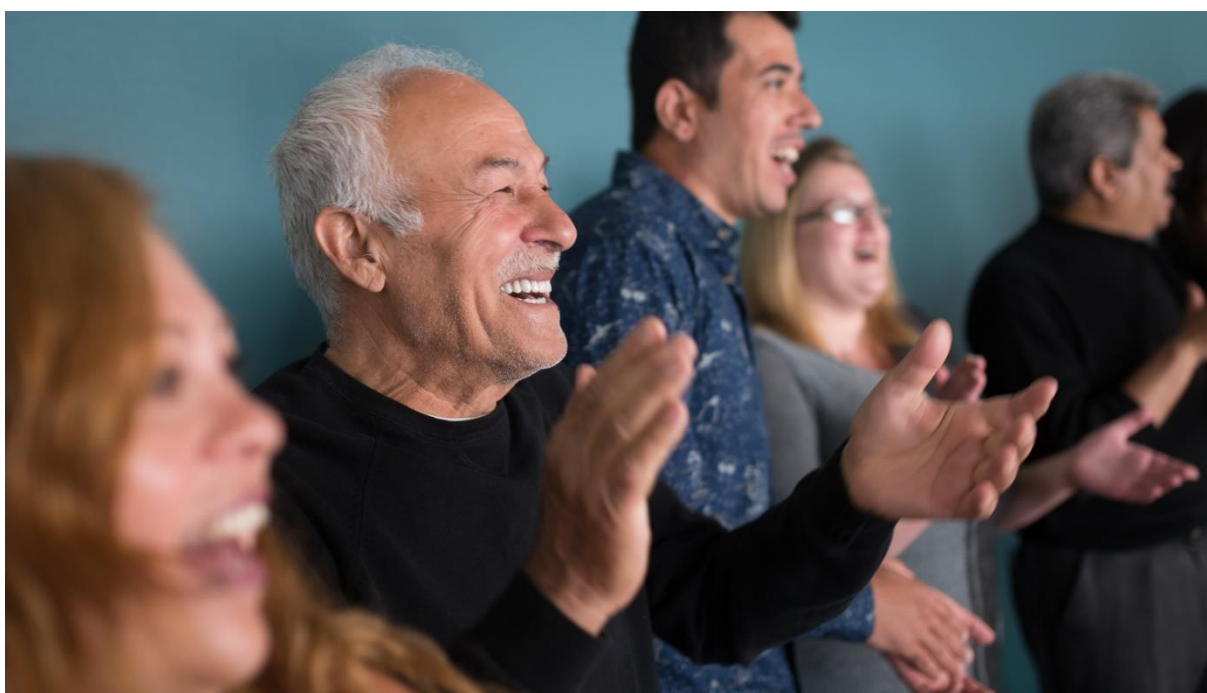
Anställda

De allra flesta idéburna organisationerna i Skåne drivs helt ideellt och har inga anställda, men med tanke på den idéburna sektorns storlek i Skåne är sektorn ändå en arbetsgivare att räkna med. Det finns inte heltäckande uppgifter kring anställningar i alla idéburna organisationer, men den statistik vi har att tillgå rör drygt 15 000 organisationer, varav över 2600 har minst en anställd. Tittar vi endast på de organisationer som har anställda varierar det mycket hur många anställda de har, från en anställd till över 200. Genomsnittet ligger på 8-9 anställda men dras upp av ett fåtal organisationer som har en mycket stor mängd anställda.

I de organisationer som har en stor mängd anställda ingår bland annat organisationer som driver skolor, vård- och omsorgsverksamhet, trossamfund och studieförbund. Trossamfund och ekonomiska föreningar är organisationsformer som är överrepresenterade som arbetsgivare. Trossamfundet som utgör mindre än en procent av alla idéburna organisationer i Skåne, har nästan 15 % av de anställda i idéburen sektor i regionen.

Organisationer som bedriver utbildningsverksamhet eller vård- och omsorgsverksamhet är också kraftigt överrepresenterade i antalet anställda, medan bostadsrättsföreningar och organisationer som arbetar med intressebevakning eller politisk verksamhet har få anställda. Av de anställda i Skånes idéburna sektor är en majoritet kvinnor, ca 57%. Precis som i andra samhällssektorer är en stor andel av de anställda, ungefär tre fjärdedelar, kvinnor inom utbildning och inom vård och omsorg, medan det finns en tydlig överrepresentation av män inom fastighetsverksamhet och inom sport- och fritidsverksamhet.

En stor del av den idéburna verksamhet som ligger närmast näringslivet bedrivs i ekonomiska föreningar. Dessa kan exempelvis driva butiker, eller varumärken som de flesta kanske inte omedelbart tolkar som idéburen verksamhet. Det är därför också väntat att de är överrepresenterade i antalet anställda.

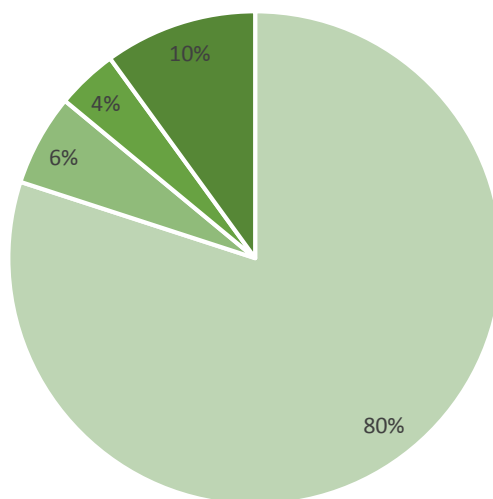

NÄTVERKET – Idéburen sektor Skåne
Kartläggning Idéburen sektor i Skåne 2015

Anställda			
<i>Kommun</i>	<i>Organisationer</i>	<i>Organisationer med anställda</i>	<i>Anställda</i>
Bjuv	185	19 (av 100 undersökta)	80
Bromölla	193	19 (av 112)	96
Burlöv	217	19 (av 115)	158
Båstad	453	32 (av 267)	266
Eslöv	477	46 (av 292)	459
Helsingborg	2786	251 (av 1638)	1751
Hässleholm	1056	115 (av 636)	708
Höganäs	445	54 (av 264)	304
Hörby	298	23 (av 172)	260
Höör	297	30 (av 169)	556
Klippan	364	27 (av 247)	249
Kristianstad	1720	164 (av 1065)	2503
Kävlinge	303	36 (av 188)	239
Landskrona	823	80 (av 456)	544
Lomma	278	38 (av 157)	234
Lund	3631	316 (av 1784)	3711
Malmö	7077	793 (av 3923)	5912
Osby	264	27 (av 176)	120
Perstorp	137	12 (av 86)	46
Simrishamn	690	40 (av 422)	375
Sjöbo	314	28 (av 173)	173
Skurup	266	19 (av 154)	152
Staffanstorps	341	25 (av 187)	454
Svalöv	278	21 (av 185)	230
Svedala	270	28 (av 145)	185
Tomelilla	336	28 (av 196)	343
Trelleborg	668	86 (av 396)	427
Vellinge	528	59 (av 292)	583
Ystad	667	81 (av 420)	434
Åstorp	236	21 (av 144)	105
Ängelholm	766	84 (av 503)	767
Örkelljunga	197	16 (av 124)	141
Östra Göinge	239	21 (av 155)	245
<i>Total</i>	<i>26800</i>	<i>2658 (av 15343)</i>	<i>22978</i>

Omsättning

Ideella föreningar i Skåne omsatte 1 miljard kronor år 2015. Detta utgjorde 6% av sektorns totala omsättning i Skåne på 17 miljarder. På samma sätt som när sektorns anställningar undersöks, återfinns en stor del av sektorns omsättning, ca 80%, i ekonomiska föreningar, där en handfull organisationer var för sig omsätter 500 miljoner kronor. Bland de ekonomiska föreningarna återfinns flera välkända varumärken som Skånemejerier och Akkafrakt som allmänheten kanske inte självklart tolkar som idéburen verksamhet. Dessa har inkluderats i kartläggningen då de på grund av sin organisationsform rent juridiskt sett ingår i idéburen sektor. Gränsdragningen kan dock diskuteras, och siffrorna på omsättningen i idéburen sektor bör användas med försiktighet. I första hand kan statistiken fungera som en bekräftelse på att det finns många olika former för god verksamhet, och att även lyckad affärsverksamhet kan drivas i ett idéburet format.

Totalt 17 miljarder i Skåne

■ Ekonomiska föreningar ■ Ideella föreningar ■ Bostadsrättsföreningar ■ Övriga